

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

IV. Cæsaris cum Mauritio colloquium de Concordia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1547.

Eorum in-
dustria.

Item iudi-
cium de li-
bro obla-
to.

scriptis ante decennium produxerat. Neque
verò segniter aut perfunctoriè negotium si-
bi commissum executi sunt ; sed accuratè
summaque fide. Non enim scriptum hoc
modo perlegerunt attentè ; & ponderarunt
singula ; sed & acta perlustrarunt omnium
colloquiorum , quæ iussu Cæsaris ad conci-
lianda dogmata superioribus annis Augusta
primum , post V Vormatiæ , demum & Ra-
tisbonæ habita fuerunt. Quin & librum il-
lum adhibuerunt , quem Cæsar ann. 1541.
Ratisbonæ collocutoribus discutiendum
proposuerat , vt suprâ diximus. His inter
se collatis , cùm omnia diligenter expen-
dissent , responderunt tandem , Libro hoc
modo sanè intelligatur , nihil contineri
Catholicæ fidei contrarium , præter duo
quædam ; quod in eo scilicet & communio
probetur vtriusque speciei , & sacerdotum
coniugium.

IV. Cæsar intellecta Theologorum sententia,
Ann. 1548. Protestantium animos , Mauritij cum pri-
Cæsar cona- mis, pertentandos censuit , & huic instituto
tur priua- conciliandos , priusquam librum hunc Or-
tim Mau- dinibus in confesso proponeret ; ne si pub-
ritium ad licè reclamarent , vt superioribus annis non
cõcordiam femel factum meminerat , noua quædam
inducere. inter Ordines distractio nasceretur. Itaque
duobus Electoribus, Moguntino & Bran-
deburgico in mandatis dedit , vt hac de re
cum Mauritio priuatim agerent , eumque
permouerent quibus possent rationibus , vt
atten-

assensu suo librum auctoritate publica promulgandum, vnà cum cæteris Ordinibus approbaret. Id factum mense Martio, anno 1548. in his Comitijs Augustanis, quæ ex anno superiore in hoc vsque tempus, & porro diutius extracta fuerunt. Et principes quidem, quos diximus, mandatum à Cæsare negotium summa cum industria sunt executi.

Mauritius verò statim sub initium huius actionis suorū instinctu protestatus est, causam hanc non ad se solum, sed ad subditos vnà pertinere, quibus fidem dederit, nullam se religionis mutationem inducturum: Quæ promissionem & Cæsar ipse sub initium belli, datis ad eos Ratisbonâ litteris confirmavit. Itaque si probet librum hunc, Ordinibus ditionum suarum & Theologis incòsultis, non fidem modo, sed & conscientiam suâ in periculo futuram. Respondent principes, Cæsarem, qui fidem summa religione seruare soleat, nihil facturum còtrà, quam promiserit. Deliberationem de statu rerum publico, non ad subditos principum in Imperio, sed ad Ordines in Comitijs cògregatos pertinere: Itaq; negotium hoc auctoritate Cæsaris atque Ordinum in conuentu publico non priuatis subditorum consultationibus tràslegendum. Imò vt sic fiat, cautū esse in Comitijs superioribus, decretūq; inter cætera, controuersias in Germania motas de religione vel definiendas per generale aut nationale

ANNO
1548.
Sleid. li. 21.

Mauritius
protestatur
de nullitate
consensus
sui.

Replica
Ordinum.

Repētunt
decretum
superiorū
Comitiorum.

Con-

ANNO
1547.

Mauritius
in sua pro-
testatione
perseuerat.

Liber' con-
cordiæ le-
ctus.

Repetit,
adhibendū
consensum
Ordinum
suorum.

Concilium, vel in Comitijs publicis amica compositione sopiendas. Nec aliud nunc agere Cæsarem, quam vt mutua principum consensione, commodaquædam ratio constituatur peragendi cultus diuini; dogmatumq; tradendorum, donec per Concilium omnia definiantur. In hunc finem conscriptam esse ordinationem hanc, prælegendam ipsi mandatu Cæsaris: Quam cum Brandenburgicus Elector probet, Augustanæ Confessioni addictus, causam non esse, cur Mauritius tergiverfetur. Ille, non recusare se, inquit, quin recitari librum audiat; quanquam honore saluo nequeat simpliciter assentiri, nisi de suorum Ordinum consensu; quibus de non mutanda religione fidem dederit. Lectus est deinde liber in priuato trium principum consessu, & varij sermones inter legendum vltro citroque habiti. Huic rei triduum impensum fuit. Cœptum est legi Sabbato ante Dominicam quintam in quadragesima, qui decimusseptimus Martij dies erat, & biduo sequente post Dominicam, decimonono scilicet & vigesimo Martij continuata lectio fuit & absoluta. Mauritius verò, cum audiuisset omnia, repetijt protestationem initio factam, seque negauit assentiri posse, vel probare ordinationem istam, nisi re cum Ordinibus suis & Theologis communicata.

Cæsar verò, cum in primo statim congressu, Mauritius ceu diuerticulum quærens, ad subditos suos & concionatores prouocaret, excan-

excanduit non nihil; quãquam princeps erat omnium longè mitissimus. Videbat enim pro sua prudentia hoc agi per Consiliarios Saxonis, quos istius Consilij autores esse noverat, vt deliberatio de sopiendis controversijs, à Comitijs ad conciliabula, vel arbitrium concionatorum Lutheranae factionis auocaretur. Nec ignorabat, præcipuum inter eos, quorum censuræ liber hic per Mauritium subijciendus erat, futurum Melanchthonem; Quem in actione VVormatiensi & Ratisbonensi durior, & præ cæteris turbulentum inuenerat, vt suo loco diximus; Imò à quo non ita pridem honorem suum in scripto quodã publico grauiter læsum intellexerat; per quem recordabatur & Duces Smalcaldici fœderis incitados, vt in se correptis armis insurgèrent. Neque verò Cæsar, quam in Melanchthonem his de causis conceperat indignationem ad Ferdinãdum fratrem, aliosque religioni Catholicæ addictos principes dissimulauit.

ANNO
1548.
Cæsar protestatione-
offensus.

Eius causa
Melancht.

Ferdinandus igitur, ne Mauritius Elector alijq; Lutherani principes grauius offenderentur, si Cæsar illatam sibi contumeliam seuerius in Melanchthone vindicaret, atq; ita negotium, quod sub manibus erat constituendæ religionis impediretur, duos accerlit è Mauritij consiliarijs, iisque exponit, in quo periculo versetur Melanchthõ: quod Cæsar nimirum grauiter illi succenseat; & metendum, ne velut hostem illum tradi sibi per

Act. Syn.
pag. 82.
Ferdinandus Mauritium de periculo Melanchth. admonet.

ANNO

1548.

*Ibid. f. 86.*Melancht.
secedit
monitu
Mauritij.

Mauritium postulet: Itaque consultum videri, vt Elector eum ad tempus secedere iubeat ex hominum conspectu, donec Cæsaris iracundia mitigetur. Mauritius vbi hæc intellexit, Melanchthonem confestim per litteras de Cæsaris indignatione facit certior, difficilè sibi futurum asserens vt eum contra tam potentem principem tueatur. Mandat igitur, vt cõsulat saluti suæ, & è luce hominum secedat aliquamdiu, donec tempestas illa tranfierit, & paulò mitior à Cæsare spiret aura.

CAPVT XVIII.

- I. *Actio Cæsaris cum Mauritio de Melanchth. grauitèr conquerentis.*
- II. *Responsio Mauritij pro Melanchth.*
- III. *Censura Protest. de libro Augustano. Cath. examen super doct. Melanch. cum aliquot consultat. de negotio relig.*
- IV. *Replica Cæsaris ad tergiuersionem Mauritij. Melanchth. scriptum à Flacianis exagitatam. Cæsaris litera de Melanchth. ex Saxonia deturbando cum responso Mauritij ad Cæs.*

I. **P**ER id tēpus Mauritius Theologos quosdam suos Zviccauiam euocarat, vt quia de religione colloquium putabat instituentum, essent in procinctu, acceptoque mandato Principis protinus euolarent. Hi fuerunt è VVittenbergenfibus Melanchthon, Cru-

Zvicca-
uia conuē-
tus Theo-
logorum.